

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.04.2003, sp. zn. 29 Odo 327/2002, ECLI:CZ:NS:2003:29.ODO.327.2002.1

Číslo: 75/2003

Právní věta:

Pro závěr, zda se adresát v místě doručování zdržuje, je rozhodný stav, jaký zde byl v době pokusu doručovatele o doručení písemnosti. Tvrzení adresáta, že se v místě doručení nezdržoval teprve v průběhu doby od uložení zásilky na poště do dne, kdy nastala fikce doručení zásilky, je proto bez významu.

Okolnost, zda advokát, jemuž se písemnost doručuje na adresu jeho sídla nebo na adresu, kterou sdělil soudu, se v místě doručení zdržuje, není pro závěr o řádném doručení písemnosti významná (§ 48b o. s. ř.).

Jestliže věřitel v návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka neuvede okolnosti, z nichž vyplývá, že dlužník má více věřitelů, jde o podání, které neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti (§ 1 odst. 2 a 3, § 4 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů, § 43 odst. 1 o. s. ř.). Není-li návrh na prohlášení konkursu přes výzvu soudu o tuto náležitost doplněn, soud jej odmítne (§ 43 odst. 2 o. s. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.04.2003

Spisová značka: 29 Odo 327/2002

Číslo rozhodnutí: 75

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Doručování, Konkurs

Předpisy: § 1 předpisu č. 328/1991Sb.

§ 4 odst. 2 předpisu č. 328/1991Sb.

§ 43 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 48b předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v B r n ě u s n e s e n í m z e d n e 1 9 . 6 . 2 0 0 1 - o d k a z u j e n a u s t a n o v e n í § 4 o d s t . 2 z á k o n a č . 3 2 8 / 1 9 9 1 S b . , o k o n k u r s u a v y r o v n á n í , v e z n ě n í p o z d ě j š í c h p ř e d p i s ů (d á l e t ě ž j e n „ Z K V “) a n a u s t a n o v e n í § 4 3 o d s t . 2 o . s . ř . - o d m í t l n á v r h v ě ř i t e l k y n a p r o h l á š e n í k o n k u r s u n a m a j e t e k d l u ž n í k a .

Soud poukázal na to, že věřitelka přes výzvu (usnesením z 30. 4. 2001, doručeným 14. 5. 2001) a poučení, že jinak bude návrh odmítnut, nedoplnila návrh o okolnosti, které osvědčují úpadek dlužníka, a pro absenci těchto údajů nelze v řízení pokračovat.

K odvolání věřitelky V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 28. 2. 2002 usnesení soudu prvního stupně potvrdil, přisvědčuje v něm formulovaným závěrům. Přitom (po prošetření okolností, za kterých došlo k doručení výzvy, výsledkem poštovní doručovatelky), uzavřel, že výzva (usnesení) byla zástupci věřitelky doručena řádně.

Věřitelka podala proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř., namítajíc, že je dán dovolací důvod dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Konkrétně dovolatelka uvádí, že odvolací soud se nevyjádřil k její námitce, že zásilka s výzvou k doplnění návrhu nebyla jejímu zástupci ponechána u pošty k vyzvednutí po běžnou dobu patnácti dnů od oznámení, nýbrž - dle pokynu soudu - pouze tři dny (od 11. 5. do 14. 5. 2001). Při běžné patnáctidenní době ponechání u pošty, by zástupci dovolatelky (který byl ve dnech 11. 5. až 14. 5. 2001 mimo Prahu) nic nebránilo zásilku v dalších dnech převzít, byť s tím, že lhůta k doplnění návrhu by běžela již od 15. 5. 2001. Pokyn soudu, aby zde zásilka byla ponechána pouze tři dny, nemá zákonnou oporu v ustanoveních občanského soudního řádu a závěrům soudů obou stupňů o správně provedeném doručení zásilky odporuje i závěr rozhodnutí uveřejněného v časopise Právní rozhledy č. 3, ročník 1996, podle kterého „Zjistí-li soud dodatečně, že se adresát v místě doručování v rozhodné době ve skutečnosti nezdržoval, pak platí, že písemnost nebyla řádně doručena.“ Podle dovolatelky byly navíc už v návrhu uvedeny okolnosti osvědčující úpadek dlužníka, a to jak zastavení plateb a neschopnost plnit delší dobu splatné závazky, tak dlužníkův majetek. Dalšími věřiteli dlužníka jsou pak Finanční úřad B. I. a Finanční úřad B. III. Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

S přihlédnutím k době vydání obou usnesení se pro dovolací řízení uplatní - v souladu s body 1., 15. a 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2001.

Dovolání je ve smyslu ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř. přípustné.

N e j v y š š í s o u d dovolání jako nedůvodné zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Jelikož jiné dovolací důvody uplatněny nebyly, a vady, k nimž je dovolací soud povinen přihlížet u přípustného dovolání (i nad rámec dovolání) z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají, zabýval se Nejvyšší soud tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou.

Se zřetelem k době podání návrhu na prohlášení konkursu (31. 5. 2000) je pro zkoumání obsahových náležitostí takového návrhu rozhodný výklad zákona o konkursu a vyrovnání ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb., č. 12/1998 Sb., č. 27/2000 Sb. a č. 105/2000 Sb.

Podle ustanovení § 4 odst. 2 ZKV, jde-li o návrh věřitele, musí navrhovatel doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a uvést okolnosti, které osvědčují úpadek dlužníka. K návrhu je navrhovatel povinen připojit listiny, kterých se v návrhu dovolává.

Z ustanovení § 1 ZKV se pak podává, že dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen

po delší dobu plnit své splatné závazky (odstavec 2). Fyzická osoba, je-li podnikatelem, a právnická osoba je v úpadku i tehdy, jestliže je předlužena. O předlužení jde tehdy, jestliže tato osoba má více věřitelů a jestliže její splatné závazky jsou vyšší než její majetek; do ocenění dlužníkovy majetku se zahrne i očekávaný výnos z pokračující podnikatelské činnosti, lze-li příjem převyšující náklady při pokračování podnikatelské činnosti důvodně předpokládat (odstavec 3).

Ukládá-li ustanovení § 4 odst. 2 ZKV věřiteli, aby v návrhu na prohlášení konkursu uvedl okolnosti, které osvědčují, že dlužník je v úpadku, vymezuje tím obsahové náležitosti návrhu (to, co má být v návrhu tvrzeno, aby byl způsobilý k věcnému projednání). Jinak řečeno, v návrhu musí být tvrzeny takové okolnosti, z nichž závěr o úpadku dlužníka logicky vzato vyplývá. Vedle charakteristiky vlastní splatné pohledávky proti dlužníkovi (§ 4 odst. 2, věta první, ZKV) tedy musí věřitel v návrhu uvést konkrétní údaje o dalším věřiteli (dalších věřitelích) se splatnou pohledávkou proti dlužníku nebo údaje, z nichž usuzuje, že dlužník zastavil platby, případně konkrétní okolnosti, které jej vedou k závěru o předlužení dlužníka. Pouhé konstatování, že „dlužník je v úpadku“ nebo že „je insolventní“ anebo „je předlužen“, není uvedením okolností, které úpadek osvědčují (shodný závěr Nejvyšší soud formuloval již ve stanovisku svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. 6. 1998 uveřejněném pod číslem [52/1998](#) Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek pod bodem VII., str. 174 /350/ a nevidí důvodu se od něj odchýlit ani v této věci).

Z návrhu na prohlášení konkursu je zjevné, že dovolatelka požadavkům kladeným na obsah návrhu nedostála. Návrh totiž pod bodem I. obsahuje pouze údaje charakterizující pohledávku navrhuující věřitelky vůči dlužníku ve výši 250 115 Kč, splatnou v roce 1997, včetně poukazu na to, že dlužník přes uznání dluhu a urgencye na této částce věřitelce ničeho nezaplatil. Pod bodem II. návrhu se již jen tvrdí, že „uvedené skutečnosti nasvědčují tomu, že dlužník je v úpadku, protože své platby zastavil a není schopen plnit po delší dobu své splatné závazky“, a odkazuje se zde na existující majetek dlužníka, zahrnující movité věci včetně vybavení kanceláře pro podnikání a jeho prostředky na účtech u peněžních ústavů, jako na majetek postačující k úhradě nákladů konkursního řízení. Bod III. obsahuje pouze požadavek, aby soud vzhledem k výše uvedenému prohlásil konkurs „proti dlužníku“. Jinak řečeno, návrh na prohlášení konkursu neobsahuje všechny zákonem požadované náležitosti, neboť dovolatelka v něm ani netvrdila, že by dlužník měl jiné věřitele, natož jiné věřitele se splatnými pohledávkami (shodně srov. též usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 8. 2002, sp. zn. 1 Ko 195/2002, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 11, ročník 2002, pod číslem 218). Dovolání (v němž dovolatelka tvrdí, že již v návrhu na prohlášení konkursu požadavkům na jeho obsahové náležitosti vyhověla), tedy potud důvodné není.

Podle ustanovení § 43 o. s. ř., jež je i pro konkursní řízení přiměřeně použitelné (srov. § 66a odst. 1 ZKV), platí, že předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést (odstavec 1). Není-li přes výzvu předsedy senátu podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne. K ostatním podáním soud nepřihlíží, dokud nebudou řádně opravena nebo doplněna. O těchto následcích musí být účastník poučen (odstavec 2).

Jak se podává z obsahu spisu, usnesením ze dne 30. 4. 2001 (jež neobsahuje odůvodnění), soud prvního stupně dovolatelku vyzval, aby své podání (návrh na prohlášení konkursu) do patnácti dnů od doručení usnesení opravila a doplnila tak, že uvede okolnosti, které osvědčují úpadek dlužníka ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 (eventuálně odst. 3) ZKV. Podle dodejky byla zásilka s usnesením (výzvou), adresovaná zástupci dovolatelky advokátu JUDr. Z. J., uložena na poště dne 10. 5. 2001 (nešlo - ve smyslu § 45a o. s. ř. v tehdy platném znění - o zásilku určenou do vlastních rukou adresáta). Dodejku, která byla opatřena razítkem s textem „Uložit do tří dnů“, vrátila pošta 17. 5. 2001 zpět soudu s poznámkou, že zásilka nebyla vyzvednuta v odběrní lhůtě.

V době rozhodné pro doručení výzvy (květen 2001) upravoval doručování soudních písemností především občanský soudní řád, dále vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění vyhlášek č. 584/1992 Sb., č. 194/1993 Sb., č. 246/1995 Sb., č. 278/1996 Sb., č. 234/1997 Sb. a č. 482/2000 Sb. (dále též jen „JŘ“) a (v rozsahu, v němž předchází dva předpisy nestanoví jinak) vyhláška č. 28/2001 Sb., kterou se stanoví poštovní podmínky základních služeb a základní požadavky kvality při jejich zajišťování držitelem poštovní licence (vyhláška o základních službách držitele poštovní licence).

Podle ustanovení § 48b o. s. ř. advokátům se písemnost doručuje na adresu jejich sídla. Jestliže advokát o to požádá, doručuje se mu písemnost na adresu, kterou sdělil soudu (odstavec 1). Nebyl-li na adrese uvedené v odstavci 1 zastížen advokát ani jiná osoba, která by mohla písemnost převzít, písemnost se uloží a advokát se vhodným způsobem vyzve, aby si písemnost vyzvedl. Nevyzvedne-li si advokát nebo jiná oprávněná osoba zásilku do tří dnů nebo, jde-li o písemnost, která má být doručena do vlastních rukou, do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl (odstavec 3).

Z dikce § 48b o. s. ř. se podává, že argument založený na citaci rozhodnutí uveřejněného v časopise Právní rozhledy v roce 1996 zjevně nemůže obstát. V první řadě je nutno poznamenat, že úprava doručování soudních písemností advokátům, jež platila v květnu 2001, se od úpravy platné v roce 1996 výrazně liší, a to především v tom, že podmínku nezbytnou pro náhradní doručení jiné fyzické osobě, tedy že se v místě doručení zdržuje, má zákon u advokáta (od 1. 1. 2001) za splněnu vždy. Vychází přitom z předpokladu (výslovně vyjádřeného i v důvodové zprávě k zákonu č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), že je věcí řádného výkonu advokacie, aby v místě sídla advokáta byla v době doručování zásadně přítomna osoba oprávněná písemnost převzít. Jestliže i přes tento předpoklad nebyl v době doručení zastížen ani advokát, ani jiná osoba oprávněná k převzetí písemnosti, zásilka se uloží u soudu nebo na poště. Ostatně, pro závěr, že se příslušná osoba (adresát) skutečně zdržuje v místě doručení, je rozhodný stav, jaký zde byl v době pokusu doručovatele (pošty) o doručení písemnosti. Tento pokus se uskutečnil 10. 5. 2001, kdy byla zásilka též uložena na poště. Tvrzení dovolatelky, že se její zástupce nezdržoval v místě doručení až v době od 11. 5. do 14. 5. 2001 (tedy v době, s jejímž uplynutím zákon spojuje fikci doručení zásilky), je tedy pro závěr o doručení zkoumané zásilky zcela bez významu.

Z ustanovení § 50 vyhlášky č. 28/2001 Sb., opatřené rubrikou „Zkrácení lhůty pro vyzvednutí poštovní zásilky“, pak vyplývá, že v případě této doplňkové služby bude lhůta patnácti dnů, po kterou je poštovní zásilka při dodání připravena k vyzvednutí v příslušné poštovní provozovně, zkrácena podle přání odesílatele a) na tři dny ode dne, kdy byla poštovní zásilka připravena k vyzvednutí, nebo b) na deset dní ode dne, kdy byla poštovní zásilka připravena k vyzvednutí (odstavec 1). Odesílatel opatří předmět služby poznámkou nebo nálepkou „Uložit jen 3 dny“, resp. „Uložit jen 10 dní“.

Ustanovení § 28d JŘ určuje, že není-li dále stanoveno jinak, musí doručenka obsahovat označení doručované písemnosti, den doručení, jméno doručovatele a jeho podpis, popřípadě též úřední razítko, jméno osoby, která písemnost převzala, a její podpis (odstavec 1). Byla-li písemnost uložena, musí doručenka obsahovat označení doručované písemnosti, jméno doručovatele a jeho podpis, popřípadě též úřední razítko a den uložení (odstavec 3).

Podle ustanovení § 28f odst. 4 JŘ, nevyzvedne-li si písemnost adresát, popřípadě osoba oprávněná za něj písemnost převzít, do 5 dnů ode dne, kdy se zásilka považuje za doručenu, vrátí se písemnost soudu do soudního oddělení, které ji odevzdalo k doručení.

Z výše uvedeného je zřejmé, že zkrácení úložní doby zásilky mělo (oproti mínění dovolatelky) oporu v právních předpisech, konkrétně v ustanovení § 50 vyhlášky č. 28/2001 Sb., podpůrně platném i pro

doručování soudních písemností. Bez zřetele k tomu, zda z údaje na dodejce je takový pokyn odesílatele odvoditelný (poznámka „Uložit do tří dnů“ neodpovídá beze zbytku požadavku kladeném na text pokynu odesílatele v § 50 odst. 2 vyhlášky - „Uložit jen 3 dny“), však uvedené k závěru o existenci tvrzené vady řízení nevede. Nebyl-li důvod k postupu podle § 50 vyhlášky č. 28/2001 Sb., pak pošta byla povinna postupovat podle § 28f odst. 4 JŘ. To by v konkrétním případě znamenalo, že pokládala-li se písemnost uložená ve čtvrtek 10. 5. 2001 za doručenou v pondělí 14. 5. 2001, mohla by pošta písemnost vrátit odesílateli (soudu) nejdříve v úterý 22. 5. 2001 (v pondělí 21. 5. 2001 by vypršel poslední den pětidenní lhůty stanovené v § 28f odst. 4 JŘ). Skutečnost, že zásilka byla vrácena soudu již 17. 5. 2001, neměla sice žádný vliv na závěr, že k jejímu doručení došlo již 14. 5. 2001, bez procesního významu však není, že se tento nesprávný postup uskutečnil v době, kdy dovolatelce běžela (od 14. 5. 2001) patnáctidenní lhůta k odstranění vad návrhu na prohlášení konkursu. Závěr, že se tím dovolatelce minimálně ztížila možnost na výzvu včas reagovat, by však byl namístě, kdyby dovolatelka tvrdila, že se její právní zástupce v době, po kterou zásilka měla být uložena u pošty (do 21. 5. 2001 včetně), o její vyzvednutí alespoň pokusil. Takové tvrzení však neobsahuje ani odvolání ani dovolání. Ani prostřednictvím argumentů spočívajících ve vadném postupu při uložení zásilky, se tedy dovolatelce napadené rozhodnutí zpochybnit nepodařilo.

Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů správnost napadeného usnesení zpochybnit nepodařilo, Nejvyšší soud dovolání, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), jako nedůvodné usnesením zamítl (§ 243b odst. 1 a 6 o. s. ř.).